

erfare Individernes Gruppering, om muligt delt efter Alder og Ægteskab, inden for hver enkelt Næringsgruppe og hvert enkelt Erhverv, dels kunde det maaske være nødvendigt at foretage en saadan Opgørelse, forinden Specialundersøgelsen foretages, allerede af den Grund, at man ellers vil have Bønskelighed ved at udpege, til hvem Specialspørgsmaal skulle rettes.

Med Hensyn til det førstnævnte Synspunkt ville imidlertid Fordringerne her kunne fyldestgøres ved en fuldstændigere Bearbejdelse af Folketællingerne, end hidtil er flet — en Bearbejdelse af Erhvervsoplysningerne paa Folketællingsstemaerne, svarende for hele Landet til, hvad der gentagne Gange er foretaget for Hovedstadens Vedkommende — og om saa Lær skulle vi jo have en almindelig Folketælling. Derimod er det sidstnævnte Synspunkt af stor Bægt og kan være afgørende for den hele Industritællings Gennemførelse. Det er indgaaende taget under Overvejelse, om man ikke burde begynde med en almindelig Erhvervstælling, omfattende hele Befolkningen, og derefter rette særlig Forespørgsel til dem, der havde angivet sig som Haandværkere og industridrivende. Det samme Spørgsmaal har været fremme i Udlandet og faaet forskellig Løsning de forskellige Steder. Her skal det kun nævnes, at ved den i Sommeren 1895 afholdte Tælling i Tyskland har man foretaget en almindelig Erhvervstælling (Berufsstatistik) og dertil knyttet Tælling for specielle Næringer (Gewerbestatistik). I Østerrig derimod synes man ikke at ville foretage en almindelig Erhvervstælling som Grundlag for den specielle Tælling, men man har her ganske vist Register over de næringsdrivende, der gør en saadan For-Tælling mindre nødvendig.

Alligevel er man naaet til ikke at turde foreslaa en almindelig Erhvervstælling. I Virkeligheden vil dette nemlig som alt anført betyde en almindelig Folketælling et Par Aar før den periodiske Tælling Aar 1900, en stor Ulejlighed for hele Befolkningen til Fordel for kun et Mindretal og en Udgift alene til Skemaer, uden for de industristatistiske, til et Beløb, der vil nærme sig til, hvad hele Industritællingen antages at kunne bestrides for. Tilmed kan der ogsaa rejses stor Tvivl om den praktiske Fremgangsmaade ved en saadan Dobbelttælling, og om der vindes til den ene Side, hvad der vindes til den anden. Den Vej, man formentlig kan gaa, er den, at hver enkelt Kommune, enten vejledt af sine Mandtalslister, hvor saadanne findes, eller, hvor dette ikke er Tilfældet, ved Hjælp af Lokalkundskaben, direkte afgiver Forespørgsels-

stemaet til enhver selvstændig Haandværker eller industridrivende og paa ethvert Haandværks- eller Industritablissement. Det overses ikke, at dette vil være en Ulejlighed, maaske endog et ringe Udgift for Kommunerne, men for Landkommunerne vil Arbejdet være langt mindre end ved almindelige Ford- eller Kvæggørelser, endfige ved almindelige Folketællinger; for de mindre Bykommuner, hvor hver Mand er kendt, er Arbejdet ogsaa meget let overkommeligt, hvorimod det for større Købstæder og for Hovedstaden sandsynligvis vil medføre et vist Forarbejde med Udstrift af Mandtalslister, men disse Kommuner have ogsaa Hovedinteressen i Tællingen; selve Udstriften kan udføres for en lidet betydende Udgift, og ingen Kommune vil der komme til at paahvile den foreløbige Opgørelse, som ellers overalt ved Tællinger paahviler dem.

Det skal tilføjes, at Statens statistiske Bureau langt fra vil være uden al Kontrol med, hvorvidt selve Skemaernes Aflevering er flet paa fyldestgørende Maade, thi meget kan efterses ved Hjælp af Firmaregistre, Laugs- og Korporationsfortegnelser m. v. Hvad der endvidere med Hensyn til de større Virksomheder kan opnaas ved Samarbejde med Fabriktilsynet, skal senere blive omtalt.

Det er klart nok, at en Haandværks- og Industritælling ikke kan fremstafte nogen Angivelse af samtlige de Arbejdere, der arbejde i Haandværkets og Industriens Tjeneste; thi man vil selvfølgelig kun saa optalt dem, der ved Tællingen arbejde for Arbejdsgivere (Mestre). Men det er jo ogsaa hovedsagelig Bedrifternes Antal og Virkemaade, man vil lære at kende, de store og de smaa, Bedrifter med og uden mekanisk Bevægkraft o. s. fr. Undersøgelser om det samlede Arbejderantal kunne jo kun fremkomme igennem Individtællinger, Folketællinger, og det skal bemærkes, at selv om en saadan Tælling foretoges samtidig med Industritællingen, turde man ikke vente, at Tallene vilde svare til hinanden, og det allerede af den Grund, at Bedrifterne ikke anføre deres Arbejdere under samme Benævnelse, under hvilken disse anføre sig selv, og at samme Arbejder kan arbejde for flere Virksomheder. I Tyskland venter man sig da heller ikke, trods det store Apparat, der er sat i Scene, nogen saadan Overensstemmelse. En egentlig Haandværks- og Industristatistik vil være fyldestgjort ved gode Skemaers gode Udfyldning i hver enkelt selvstændig Virksomhed. — Tvivlsomt kan det vel ogsaa være, hvorvidt man ikke ogsaa mister en Del af den husindustrielle Virksomhed, navnlig i Form af Hjælperes Hjælpernes, d. v. s. de